

		Somatikk Kristiansand		Retningslinje	
Hjerneslag - Primæropphold - Kartlegging (fysioterapeut), AFR				Side 1 av 4	
Dokument ID: II.SOK.AFR.2.1.3-7		Godkjent dato: 27.09.2024	Gyldig til: 27.09.2026	Revisjon: 3.00	

Somatikk Kristiansand/Avdeling for fysikalsk medisin og rehabilitering/Fagprosedyrer og Pasientrelaterte tema/Spesialisert rehabilitering/Hjerneslag

Hensikt:

Retningslinjen skal kvalitetssikre fysioterapeutens undersøkelse av pasienter med hjerneslag.

Gjelder for:

Fysioterapeuter som jobber med slagpasienter ved Enhet for spesialisert rehabilitering (ESR), Avd. for fysikalsk medisin og rehabilitering (AFR), Klinikkk Kristiansand, SSHF.

Grunnlagsinformasjon:

Undersøkelsen skal kartlegge omfanget av skaden og funksjonsnivået, og er en del av den tverrfaglige kartleggingen på ESR. Funksjonsnivået til denne pasientgruppen er svært varierende, alt fra pasienter med store sensomotoriske utfall og pleietrengende, til oppegående pasienter uten kognitive utfall. Det er likevel viktig at alle funksjonsområder blir vurdert for å sikre en god undersøkelse/kartlegging av pasientene.

Undersøkelsen skal bidra til å forstå pasientens bevegelsesbesvær, og gi grunnlag for å definere og behandle pasientens hovedutfordring.

Handling:

Det tilstrebes å oppnå pasientkontakt allerede første dagen pasienten kommer til ESR. I den grad det er mulig skal fysioterapeuten ha lest epikriser og annen viktig informasjon fra den instansen pasienten henvises fra, slik at man er best mulig forberedt til første møte. Fysioterapeuten tilpasser ganghjelpemiddel og gir forflytningsveiledning ved behov på innkomstdagen. En grundig undersøkelse utføres dag 1 eller dag 2. Så tidlig som mulig skal det også gjennomføres en vurdering av fallrisiko. For pasienter med omfattende utfall, kan det være aktuelt å bruke flere dager på kartleggingen for å få et fullstendig bilde av funksjonsnivået.

Undersøkelsen skal journalføres, og man tar utgangspunkt i DIPS-frase for nevrologisk undersøkelse. Funksjonsområdene som skal tas med i en undersøkelse er følgende:

Anamnese

- Tidligere funksjon/annen sykdom
- Behandling hittil
- Smerte
- Bolig/sosialt
- Aksept/bearbeiding av endret livssituasjon
- Forventninger/motivasjon
- Mål for rehabilitering

Kroppsfunksjoner/-strukturer

- Kroppsholdning (stående, sittende, gående)
- Respirasjon
- Gangfunksjon
- Balanse/-reaksjoner
- Kommunikasjon/adferdsobservasjoner (evne til å kommunisere, ta instruksjon, samarbeide, hukommelse, orientere seg, konsentrasjon, oppmerksomhet, innsikt)

Utarbeidet av: Alison Orr Askland	Fagansvarlig: Marianne Skuland Soltveit	Godkjent av: Anne Kari Thomassen	
---	---	--	--

		Hjerneslag - Primæropphold - Kartlegging (fysioterapeut), AFR			Side: 2 Av: 4
Dokument-id: II.SOK.AFR.2.1.3-7	Utarbeidet av: Alison Orr Askland	Fagansvarlig: Marianne Skuland Soltveit	Godkjent dato: 27.09.2024	Godkjent av: Anne Kari Thomassen	Revisjon: 3.00

Somatikk Kristiansand/Avdeling for fysikalsk medisin og rehabilitering/Fagprosedyrer og Pasientrelaterte tema/Spesialisert rehabilitering/Hjerneslag

- Muskeltonus/spastisitet/kontrakturer
- Postural kontroll, balanse i ulike posisjoner og aktiviteter
- Spesifikk leddbevegelighet (ROM aktivt og passivt)
- Muskelkraft (måles ved beskrivelse av funksjonell muskelkraft, evt. Oxford skala)
- Atrofi
- Vevskvaliteter (palpasjon, ødem, arr, hud, temperatur, farge, feilstillinger)
- Sensibilitet (dyp, overflatisk, temperatur, spiss/butt, to-punkt-diskriminering, evt. reflekser)
- Koordinasjon/tempo

Aktivitet

- Av-/påkledning
- Forflytning
- Manøvrering av rullestol
- Hjelpemidler/ortoser

Deltakelse

- Initiativ og aktiv deltakelse i meningsfull tilværelse (livsfunksjoner) utenom terapisituasjonen i samspill med andre mennesker, ved uterehabilitering, i hjem, fritid og arbeid
- Utarbeide rehabiliteringsplan

Personlige faktorer

- Kartlegging av personlige og sosiale ressurser (bl.a.: «Informasjon om pasient før skade»)

Oppsummering

- Definere pasientens hovedutfordring når det gjelder bevegelseskvalitet, samt selvhjelpenhet
- Reflektere over sammenhenger mellom funnene
- Pasientens evne til samhandling, respons på undersøkelsen

Aktuelle tester

Navn:	Beskrivelse:
Bergs Balansetest	Balansetest
Rhomberg's test	Balansetest
Tandemstest (Guralnik)	Balansetest
8-tallstest	Balanse-/funksjonstest
Borg Skalaen	Belastning
HIMAT: High Level Mobility Assessment Tool	Funksjonstest på godt mobile pasienter
MAS: Motor Assessment Scale Artikkel NFF	Funksjonsnivå hos slagpasienter
Norsk versjon av SwePASS Postural Assessment Scale for Stroke Patients Artikkel DOI:10.1080/21679169.2017.1334817	Funksjonstest
Short Physical Performance Battery (SPPB) Artikkel DOI: 10.1186/s12877-019-1234-8	Funksjonsevne
The 30-second chair stand test Artikkel DOI: 10.1371/journal.pone.0165663	Funksjonstest

 SØRLANDET SYKEHUS	Hjerneslag - Primæropphold - Kartlegging (fysioterapeut), AFR				Side: 3 Av: 4
Dokument-id: II.SOK.AFR.2.1.3-7	Utarbeidet av: Alison Orr Askland	Fagansvarlig: Marianne Skuland Soltveit	Godkjent dato: 27.09.2024	Godkjent av: Anne Kari Thomassen	Revisjon: 3.00

Somatikk Kristiansand/Avdeling for fysikalsk medisin og rehabilitering/Fagprosedyrer og Pasientrelaterte tema/Spesialisert rehabilitering/Hjerneslag

Dynamic Gait Index	Gange og balanse
Mini-BESTest: Balance Evaluation Systems Test – Norsk versjon Artikkel DOI: 10.2522/ptj.20120454 Artikkel DOI: org/10.2522/ptj.20080071	Gange og balanse
10 m gangtest	Gangtest
6 min gå-test	Gangtest
The Timed "Up & Go" (TUG) Artikkel DOI: 10.1371/journal.pone.0165663	Gangtest
Numerical Rating Scale - NRS (0-10)	Smerte og tretthet
Verbal Rating Scale – VRS (0-4)	Smerte
The Modified Ashworth Scale Norsk versjon av Modified Ashworth skala	Spastisitet
Tardieu Scale	Spastisitet
Oxford Scale	Styrke/kraft
Trunk Impairment Scale Norsk versjon Artikkel DOI: 10.3109/09638288.2011.645113	Trunkusstabilitet
Fugl-Meyer Assessment Upper Extremity (FMA-UE)	Hånd- og armfunksjon
PREP 2: A biomarker algorithm for predicting upper limb function after stroke Artikkel DOI: 10.1002/acn3.488	Hånd- og armfunksjon
Nine-Hole Peg Test (N-HPT)	Håndmotorikk
Fugl-Meyer Assessment Lower Extremity (FMA-LE)	Underekstremitetene

Informasjon i tabellen er hentet fra: Sunnaas sykehus. Physiopedia. Odense Universitetshospital. Norsk revmatikerforbund. Fysioterapeuten. Centers for Disease Control and Prevention. Den Norske Legeforening. Oregon Health and Science University. FYSIOPRIM. Helse Nord. Helsebiblioteket. University of Gothenburg.

Kryssreferanser

II.SOK.AFR.2.1-6	Risikovurdering Enhet for Spesialisert rehabilitering, AFR
II.SOK.AFR.2.1.3-4	Hjerneslag - Primæropphold - Kartlegging (ergoterapeut), AFR
II.SOK.AFR.2.1.3-5	Hjerneslag - Primæropphold - Tverrfaglig kartlegging, AFR
II.SOK.AFR.2.1.3-6	Hjerneslag - Primæropphold - Kartlegging (sykepleier), AFR
II.SOK.AFR.2.1.3-10	Hjerneslag - Primæropphold - Tiltak (fysioterapi). AFR
II.SOK.AFR.2.1.7-9	Informasjon om pasienten (premorbidskjema) - skjema, AFR

Eksterne referanser:

Bøker:

Alstadhaug KB. Den neurologiske pasient - en innføring. Bergen: Fagbokforlaget, 2022.

Carr JH, Shepherd RB. Neurological Rehabilitation: Optimizing Motor Performance. 2. utgave. Edinburgh m.fl.: Churchill Livingstone, 2010.

Fenderson CB, Ling WK. Neuro notes. Clinical Pocket Guide. China: F.A. Davis Company, 2009.

Jamtvedt G, Hagen KB, Bjørndal A. Kunnskapsbasert fysioterapi. Metoder og arbeidsmåter. 2. utgave. Oslo: Gyldendal akademisk, 2015.

Ringvold MLT, Riiser Svensen A. Første skritt. Undersøkellesmetoder for fysioterapeuter. 2. utgave. Bergen: Fagbokforlaget, 2014.

 SØRLANDET SYKEHUS	Hjerneslag - Primæropphold - Kartlegging (fysioterapeut), AFR				Side: 4 Av: 4
Dokument-id: II.SOK.AFR.2.1.3-7	Utarbeidet av: Alison Orr Askland	Fagansvarlig: Marianne Skuland Soltveit	Godkjent dato: 27.09.2024	Godkjent av: Anne Kari Thomassen	Revisjon: 3.00

Somatikk Kristiansand/Avdeling for fysikalsk medisin og rehabilitering/Fagprosedyrer og Pasientrelaterte tema/Spesialisert rehabilitering/Hjerneslag

Wilhelmsen K, Skøien AK. Fra svimmelhet til balanse. Vestibulære sykdommer. Teori, undersøkelse og rehabilitering. Bergen: Fagbokforlaget, 2020.

Aas A. Smerteboken fra vondt til bedre. Oslo: Dreyers forlag, 2018.

Nettsider:

[Heart & Stroke Foundation Canada Partnership for Stroke Recovery. Evidence-Based Review of Stroke Rehabilitation. Outcome Measures \(2018\). Kap. 20.](#)

[Helsedirektoratet: Nasjonal faglig retningslinje for behandling og rehabilitering ved hjerneslag \(2017\). 4.2: Prosesser i slagrehabilitering. Verktøy for kartlegging og funksjonsvurdering av pasienter som har hatt hjerneslag](#)

[Physiopedia: Stroke Outcome Measures](#)

[Rehabilitation Measures Database](#)

Artikler:

Moore JL, Potter K, Blankshain K et al. A Core Set of Outcome Measures for Adults with Neurologic Conditions Undergoing Rehabilitation. A CLINICAL PRACTICE GUIDELINE. Journal of Neurological Physical Therapy. 2018; 42 (3): 174-220. [DOI: 10.1097/NPT.0000000000000229](#)

Pohl J, Held JPO, Verheyden G et al. Consensus-Based Core Set of Outcome Measures for Clinical Motor Rehabilitation After Stroke – A Delphi Study. Frontiers in Neurology. 2020; 11: Article 875. [DOI: 10.3389/fneur.2020.00875](#)